

Storfjärilar på Sörmlandskusten 2017

Rapporten omfattar hela Sörmlandskusten upp till länsgränsen mot Stockholm och ner till gamla landskapsgränsen mot Östergötland. Denna ordning gäller sedan 1995 dessförinnan omfattade rapporten Nyköpingsområdet och då med en radie av tre mil från staden. (Landskapsgränsen är numera flyttad så att den sammanfaller med länsgränsen mot Östergötland). Detta år blir det 35:e året i rad d.v.s. sedan 1983 som jag rapporterar fjärilsfynd från hemmamarkerna. Listan redovisar nya arter 2017 och några äldre fynd samt diverse andra arter av intresse. För närvarande är 788 arter hittade i området som trots allt är ganska litet ca 8 mil långt och 3 mil brett (det var 620 för 30 år sedan). Denna rapport redovisar 7 nya arter varav 4 är nya landskapsfynd. **Kartfjäril, Ljusringat lövfly, Ljusribbat stråfly, Benvedsmätare, Mätarfly, Strecktecknat aftonfly** och **Rotstreckad älvvätare** är nya för i år.

Det var en sommar med mycket dålig flygning generellt, även enligt många andra samlare. Kennet och jag hade några hyfsade flygningar vid både Brännäs och Rysstoppen då det var en större mängd som surrade runt lamporna. Märkligt nog blev det 7 nya storfjärilar noterade trots att det var så få fjärilar på dukarna. Någon enstaka natt på Rysstoppen hade vi över 1000 djur på dukarna. Anneli och Staffan Kihl (ASK) hittade något men det var inget bra år. Kenneth Andersson (KA) fick flera nya. Jesper Lind (JL) har en bättre tomtfälla än mig, vilket visade sig i år. Flit ute i markerna lönar sig dock alltid. Karl Källander (KK) har haft ljusfälla och betesfälla vid Kvarnkärr nära Hummelvik och på Brännäs. Dessa har gett en hel del trevliga fynd i år också. Min egen tomtfälla är inte bra och i år var den oftast helt tom. Jag och Kennet var dessutom ordentligt flitiga med dukarna. Vid några tillfällen körde jag fem nätter i rad och Kennet hade över 30 duknätter.

Den gamla uppdelningen av storfjärilar enligt Gullanders böcker är fortfarande redovisningsmodellen så att ni som sett listan förut ska känna igen er. Säsongen började tidigt i mars med bra flygning av grågul frostmätare och diverse träffly. Endast ett fåtal videfuksar noterades under våren på Brännäs så den har minskat dramatiskt. Maj månad var mycket kall och mager med få djur på dukarna. Vilket följdes av en blåsigt och sval juni. En bit in juli kom någorlunda värme som bestod under sommaren med hyfsade temperaturer dock mycket torrt. Många arter var rejält försenade i sin flygning. Sensommaren blev ganska sval med dagstemperaturer strax över 20-strecket, ingen ”tropisk” natt

under hela sommaren. Hösten var mer normal. Senare års nyetableringar har stått sig väl och flera nya arter kan betraktas som bofasta. Det gäller t.ex *Eksikehvinge*, *Grågul frostmätare*, *Violettrått bandfly* och *Vitfläckt lundfly*.

Rapportörer: JS Jan Sjöstedt, KA Kennet Andersson, KK Karl Källander, JL Jesper Lind, AG Andreas Grabs, JK Jukka Väyrynen, BK Björn Karlsson, ASK Anneli och Staffan Kihl.

NYA ARTER FÖR LISTAN

Mätare: 2 nya. Nu 248 arter

Benvedsmätare *Ligdia adustata*. Nytt landskapsfynd. 1 ex 29/8 (JS, KA) Brännäs. Helt oväntat men vad som helst kan tydligen dyka upp här. Se notis.

Rotstreckad älvvätare *Hydrelia sylvata*. 1 ex 17/6 (KA) Kvarsebo. Inte helt oväntat att den skulle dyka upp just här som nytt områdesfynd. Det gjorde bl.a blomeri för ca 30 år sedan. Se notis.

Flyn: 4 nya. 318 arter.

Ljusringat lövfly *Hoplodrina ambigua*. **Nytt landskapsfynd.** 1 ex 5/9 (AG) i ljusfälla på ett tak i centrala Nyköping. Inte helt oväntat. Grattis Andreas du ”slog” oss på hemmaplan. Se separat notis av (AG).

Ljusribbat stråfly *Photodes extrema*. **Nytt landskapsfynd.** 1 ex 12/9-18/10 (KK) i ljusfälla Kvarnkärr Nyköping. Lite mer otippat då arten alltid är sparsam i sina bofasta populationer. Se separat notis.

Strecktecknat aftonfly *Acronicta strigosa*. 1 ex 4/7 + 1 ex 8/7(JS) + 1 ex 10/7 (KA) + 1 ex 15/7 (JL) Linudden. Mycket oväntat, tidigare endast ett fynd i Sö, se notis.

Mätarfly *Colobochyla salicalis* 1 ex 6/7 (JL) En art vi sökt men som nu dök upp i Jespers tomtfälla i Trosa. Ett välförtjänt grattis till honom. Redovisas av JL.

”Spinnare” - Svärmare: 0 nya nu 147 arter.

Dagfjärilar 1 ny, nu 75 arter

Kartfjäril *Araschmia levana*. **Nytt Landskapsfynd.** 1 ex 11/8 fotograferat och publicerat i Artportalen av Lars Pettersson se notis.

INTRESSANTA ARTER FÖR OMRÅDET

Mätare

Pilgördelmätare *Cylophora pendularia*. 2 ex 25/5 (JS) Ängstugan Nyköping, oftast enstaka.

Vitbandad blåbärsfältmätare *Rheumaptera subbastata*. 2 ex 11/6 (KA, JS) vid södra Bötet, finns i anslutning till de stora myrarna. Enstaka fynd tidigare.

Brunflammig fältmätare *Perizoma flavofasciata*. > 50 ex 2/7-20/7 (JS, KA) på duk Linudden. Arten har alltid funnits i området men detta år i stor mängd i närheten av vitblärebestånd.

Piltecknad fältmätare *Gagitodes saggitata*. > 25 ex 2/7-20/7 (JS, KA, JL, JV, AG) på duk Linudden. Tidigare endast ett fynd av Böcklin på Limängen 60-talet. Mycket anmärkningsvärt, se notis.

Grå klaffmätare *Philereme vetulata*. 10 ex (KA, JS) 4/7-20/7 Linudden, flera ex varje kväll vi samlade där.

Krönt malmätare *Chlorachystis v-ata*. (JS, KA) Arten var vanlig i vårt område hela sommaren.

Glimmalmätare *Eupithecia venosata*. 1 ex 2/8 2:a fyndet (JS) Första fyndet på 90-talet på Arnö. Rysstoppen helt oväntat men vad som helst kan tydligen dyka upp här. Se notis.

Vattrad malmätare *Eupithecia irriguata*. 1 ex 15/5 (JS, KA) vid Kvarsebo. Det 1:a områdesfyndet togs av Jesper förra året i Trosa. Nu kom denna på en typisk lokal efter många besök här under åren.

Lindmalmätare *Eupithecia egenaria*. 1 ex 25/5 (JS) Ängstugan. Sällsynt art.

Paddbärsmalmätare *Eupithecia acteata*. 2 ex 22/7 (JS) Linudden. Känd här sedan tidigare.

Skvatramalmätare *Eupithecia gelidata*. > 50 ex 19/6 (JS, KA) Bötet. Endast några tidigare fynd men nu satte vi dukarna i myrkanten i skvatrambeståndet. Lätt att frihåva.

Lärkmalmätare *Eupithecia lariciata*. > 50 ex 1/7+2/7 (JS, KA) Örstig Nyköping. Endast ett fåtal tidigare fynd, nu satte vi dukarna mitt i lärkskogen. Lätt att frihåva.

Ekmalmätare *Eupithecia dodoneata*. 1 ex 25/5 (JS) Ängstugan. Spridningen fortsätter.

Malörtmalmätare *Eupithecia innotata*. 1 ex 22/7 (JS) Linudden. Sällsynt någon per år.

Flyn

Treuddtecknat aftonfly *Apatele tridens*. 4 ex olika lokaler. Arten har fortfarande ett uppsving.

Spjutaftonfly *Apatele cuspis*. Ett av de vanligare aftonflyna även i år.

Högnordiskt jordfly *Xestia alpicola*. 1 ex 9/8 Fjällmosen (KA, JS). Många år sedan fynd i området.

Rödkantat jordfly *Eugraphe sigma*. > 20 ex i slutet av juli Kvarsebo (JS, KA)

Gråvattrat bandfly *Epilecta linogrisea*. 3 ex 12/8 Ryssbergstoppen och flera vid Brannäs.

Brunviolett bandfly *Noctua janthe*. Fortfarande områdets vanligaste bandfly.

Gråviolett bandfly *Noctua janthina*. 1 ex 3/8 Brannäs (JS, KA).

Ginstfly *Lacanobia w-latinum*. 1 ex 27/5 (KA) Kvarsebo. Överraskande trots att det finns ett äldre fynd från området, se notis.

Vitfläckigt lundfly *Melanchnra persicariae*. 1 ex 12/7 Svanviken och 1 ex Rysstoppen 25/7 (JS).

Ockragult gulvingsfly *Xantia gilvago*. 3 ex Brannäs i september på ”vassbladlus” (KA, JS).

Rosa jungfrufly *Eucarta virgo*. 2 ex endast och båda på Rysstoppen i början av augusti. På väg bort?

Brungult näselfly *Abrostola triplasia*. 4-5 ex flera lokaler.

Inbuktat vecklarfly *Zenobia retusa*. Enstaka ex Brannäs på bete och på ljus, på väg ner.

Torvfly *Calamia tridens*. 1 ex 25/8 Rysstoppen (KA, JS). Sällan sedd art.

Kanelbrunt rörfly *Capsula algae*. 1 ex 29/8 Brannäs (KA). Blott det 2:a fyndet för området.

Tvillingfläckat rörfly *Lenisa gemenipuncta*. 1 ex 28/8 och 1 ex 5/9 Brannäs (KA). Bofast här.

Brunstarrfly *Sedina buettneri*. 1 ex Kvarnkärr Buskhyttan 12/9-18/10 (KK). 2:a fyndet för området.

Ekordensfly *Catocala promissa*. Många ex på Brannäs.

Vinkelbandat ordensfly *Catocala nupta*. Flera ex bl.a Brannäs och Ryssbergstoppen.

Vågbandat ordensfly *Catocala sponsa*. Flera ex på Brannäs.

Svartfläckat glansfly *Pseudeustrotia candidula*. 1 ex 12/8 Rysstoppen (JS, KA)

Snedstreckat mottfly *Schrankia costaestrigalis*. 2 ex Brannäs 28/8 och 5/9. På tillbakagång.

Mindre malfly *Hypenodes humidalis*. > 100 ex 9/8 (KA, JS) Fjällmossen.

Dagfjärilar

Sälgskimmerfjäril *Apatura iris*. 28 ex 9/7-7/8 i Artportalen + 10 ex (personlig kännedom, flera rapportörer), många från storskogsmiljöer runt Stora Bötet. En veritabel explosion.

Makaonfjäril *Papilio machaon*. 2 ex 10/6 Södra Bötet (KA, JS) 3 ex 5/6-6/7 (Artportalen).

Apollo *Parnassius apollo*. 2 ex observerade i Källviksområdet 12-24/7 (Artportalen).

Videfuks *Nymphalis xantomelas*. 1 ex Brannäs och 1 ex i Oxelösund i april (KA).

Midsommarblåvinge *Aricia artaxerxes*. > 20 ex 6/7 Herrhagen Buskhyttan (JS).

Vitfläckig guldvinge *Lycaena virgaureae*. 1 ex 24/7 Tunaberg och 1 ex 14/8 Skåra (Artportalen).

Violettkantad guldvinge *Lycaena hippothoe*. 1 ex 28/6 Tunaberg (Artportalen).

“Spinnare” –Svärmare

Ligustersvärmare *Sphinx ligustri*. 1 ex 4/7 Linudden och funnen som kopula dagtid i Sjösa. Samt 5 ex 12/7 Ludgo (Artportalen).

Stor dagsvärmare *Macroglossum stellatarum*. 1 ex Arnö 24/7(JS).

Nagelspinnare *Aglaia tau*. Flera ex Södra Bötet och Kvarsebo i maj (KA, JS).

Fjällspinnare *Cosmotriche lobulina*. 9 ex Fjällmossen 9/8 (KA, JS).

Eksikelvinge *Watsonalla binaria*. >30 från maj till sept. olika lokaler bl.a från Höglunda Aspa (ASK). Osannolik utveckling då de första områdesfynden togs 2015.

Kungslavspinnare *Litbosia quadra*. >20 ex många platser bl.a Fjällmossen 9/8 (KA, JS).

Punktlavspinnare *Pelosia muscerda*. >10 ex juli-augusti Brannäs och Rysstoppen.

Vasslavspinnare *Pelosia obtusa*. > 20 ex 27/7-2/8 Brannäs Oxelösund (KA, JS, JV, AG, BK). Synnerligen otippat med sådan mängd, se notis.

Poppelglasvinge *Sesia apiformis*. 1 ex 5/7 på ljus Kvarsebo (JS).

Jan Sjöstedt
0155/97168 atropos@hotmail.se
Bilder: Staffan Kihl

Punktlavspinnare

Notiser till årets rapport av Jan Sjöstedt

Beneddsmätare *Ligdia adustata* (KA, JS)

Nytt landskapsfynd

Den 29/8 var jag och Kennet som många gånger denna och föregående somrar ute med lampor och dukar vid Brannäs våtmark i Oxelösund. Det var varmt för årstiden ca 15 grader men blåste i mesta laget. Det var svårt att få dukarna på plats i sydvästvinden. Det kom inget på våra beten och ganska få djur på lamporna. De som kom fram blåste lätt iväg trots att jag hade ställt bilen för att få lä. När vi kom tillbaka från betesrundan för en kopp kaffe satt en liten men bekant mätare på duken. Det tog en stund innan jag förstod vad det var. Ett litet ex andra generation av benvedsmätare. Jag visste direkt att det var ett nytt områdesfynd och efter lite efterforskning visade det sig vara ett nytt fynd för landskapet. Denna natt kom även ett kanelbrunt rörfly, det blott 2:a fyndet för södra Sörmland. Brannäs levererar och flit lönar sig. Någon månad senare tittade Kennet närmare på sina benvedsmätare och fick syn på ett litet kräk daterat 23/8-14 och insamlat i hans tomtfälla i Oxelösund. Därmed blev han först.

Ljusribbat stråfly *Photodes extrema* (KK)

Nytt landskapsfynd

Detta lilla och oväntade fly hittade ner i Kalles ljusfälla som står vid Kvarnkärr på Tunabergshalvön ganska nära Ålbäck. Den trillade dit under perioden 12/9 - 18/10. Arten kan vara bofast vid Sörmlandskusten då

den finns i Uppland. Den är oftast sparsam även i områden som den är etablerad i. Framtiden får utvisa om den är bofast.

Kartfjäril *Araschinia levana*

Nytt landskapsfynd

Denna raring har Kennet och jag sökt med både karta och kompass de senaste åren utan framgång. Plötsligt så publiceras ett fynd i Artportalen 11/8 med fotografi. Fjärilen håvades och fotograferades i Oxelösund nära kommungränsen till Nyköping av Lars Pettersson. Jag besökte platsen någon dag senare. En äng helt full med brännässlor och tistlar nära banvallen mitt emot en banvaktsstuga. Där flög gott om dagfjärilar, dessvärre ingen levana. Jag har sökt rapportören på mail utan att få kontakt.

Rotstreckad älvmetare *Hydrelia sylvata* (KA)

Områdesfynd

Natten den 17/6 var Kennet på sedvanligt besök nere i Kvarsebo eller närmare bestämt Sätterskogen där så mycket nytt har samlats in (jag jobbade). Han ringde mig dagen efter och jag kunde konstatera att bestämningen var korrekt. Sommarens nätter är korta men han lyckades ändå få in denna lilla raring som är nytt områdesfynd. Arten har expanderat och det finns flera kända lokaler från mellersta och norra delarna av Sörmland. Kvarsebo är mycket bra och det har tagits ett stort antal nya arter för "vårt område" här, minst 20.

Beneddsmätare. Foto Andreas Grabs

Ljusribbat stråfly. Foto Andreas Grabs

Rotstreckad älvätare. Foto Andreas Grabs

Ingvar Svensson har t.ex. tagit svenskt jordfly *Spaelotis suecica* här.

Strecktecknat aftonfly *Acrionicta strigosa* (JS)

Områdesfynd

I samband med sökandet efter Piltecknad fältmätare runt Linudden utanför Nyköping hittades 4 exemplar av detta aftonfly. Väldigt otippat att arten skulle vara bofast här. Den kan ha funnits i området en längre tid då den föredrar dessa lundmiljöer. Jag har samlat här sporadiskt men det var många år sedan sist. Det första kom 4/7(JS) nr 2 kom 8/7 (JS) nr 3 10/7(KA) och nr 4 15/7(JL). Arten togs som ny för Sörmland i Nynäs-hamnstrakten av Håkan Elmqvist.

Piltecknad fältmätare *Gagitodes saggitata* Linuddens vackraste fältmätare

Kennets projekt detta år var att håva piltecknad

fältmätare, *Gagitodes saggitata*. Han hade planer på att leta runt Mälaren. Den 2/7 samlade han nära Linudden då han sökte brunflammig fältmätare. Jag hade tipsat honom då jag vet att arten är ganska vanlig här där det växer mycket vitblära. Själv var jag i närheten och fyllde på "förrådet" av lärkalmätare. När jag var klar anslöt jag till honom. När natten övergick i gryning och vi packade ihop hans sista lampstålt (Kennets egen uppfinning) hoppade det in en mätare mellan mina knän. En saggitata! Lyckan var fullständig för K, en ny art. Men var kom den ifrån. Nästa dag gick jag igenom hela området för att leta värdväxten ängsruta. Efter flera timmar hittade jag ett stort område där växten var vanlig. Den 4/7 samlade jag där med tre dukar, hyfsat väder, +14, svag vind men klart. Jag fick inte en enda men mycket annat. Nytt försök med K den 6/7 det var svag vind +17 och mulet, idealiskt. Vi fick nu 11 ex varav 4 frihåvade. Den 10/7 såg vi ytterligare 12 ex. Den

Piltecknad fältmätare. Foto Kennet Andersson

15/7 var Jesper där och hittade 4 ex och den 20/7 var Andreas och Jukka där och då blev det bara ett ex. Arten är tydligen ganska vanlig här och flygtiden är ca en månad. Värme och mörker är tydligen viktigt och bra som vid all nattfångst. (Det finns ett gammalt fynd från 70-talet, Limängen P. Böklin.) Under samma tidsperiod såg vi över 100 brunflammiga fältmätare.

Glimmalmätare *Eupithecia venosata* (JS)

Det 2:a fyndet för området

Den 2/8 var jag på Rysstoppen. Det var god flygning även om en aning blåsigt denna i övrigt ganska usla sommar. Det fladdrade i dukarna så det gällde att hålla koll. Många arter malmätare var framme, inte minst Krönt malmätare som är vanlig i vårt område nu för tiden. Plötsligt satt den där mitt framför näsan på mig. Vips så låg den i burken, den var sliten och jag har ett gäng, men nya områdesfynd ska beläggas (vilket jag trodde då). Det fanns ett gammalt fynd från Arnö i samlingen visade det sig. Det finns värdväxter i området och på Lindbacke ca 1 km österut är det gott om glim av flera arter. Den är säkert bofast här men oftast enstaka och spridd i stort sett hela landet.

Ginstfly *Lacanobia w-latinum* (KA)

Det 2:a fyndet från området.

Kvällen den 27/5 var Kennet i Kvarsebo som många gånger tidigare. Han såg flera nagelspinnare på

dukarna och frihåvade även en hona i skymningen. Han tog in ett antal malmätare, varav några blev obestämda. När vi träffades på senhösten för att gå igenom en del av hans fynd av malmätare föll ögonen genast på ett fly. Kennet var har du tagit detta fly? sade jag. På etiketten stod Kvarsebo 27/5-2017. Så var saken klar, ytterligare en art till vår digra områdeslista, trodde jag då. Men det fanns ett gammalt fynd från Hummelvik. Framtiden får utvisa om den tänker bosätta sig. Under sommaren finns den rapporterad som ny för Närke i artportalen.

Vasslavspinnare *Peloria obtusa*

Kvällen den 27/7 var jag och Kennet vid Brännäs. Det var helt vindstilla och lite kyligt. Vi spankulerade omkring på stigarna i vassområdet och småpratade. Jag håvade in ett litet kräk och detsamma gjorde K några meter bort. ”Jag tror jag tog en obtusa” sade vi i munnen på varandra. Totalt togs 11 ex inom en timme. Vi fick ingen på våra dukar. De närmaste dagarna fram till den 2/8 sågs ytterligare ca 10 ex av oss, Jukka, Andreas och Björn. Några kom på duk men de flesta frihåvades. Arten har tydligen ett bra bestånd här. Det är bara på stigen en relativt kort sträcka som man går i detta stora vassområde. Arten var nytt landskapsfynd på denna plats 2014.

Jan Sjöstedt

***Hoplodrina ambigua*, ljusringat lövfly, funnen i Sörmland**

Jag jobbar som gymnasielärare på Nyköpings enskilda gymnasium vid Västra Trädgårdsgatan 38. Sedan förra hösten har jag min arbetsplats på översta planet med en fin uteplats. Där har jag placerat en ljusfälla med en 80w kvicksilverlampa. Normal blir det få arter i fällan och få individer. Tisdagen den 5 september så vittjar jag fällan, och som vanligt nästan tomt. Sista äggkartongen i botten av fällan tänkte jag inte ens lyfta på, men såg något sticka fram. Lyfte och där låg ett lövfly på botten, ljust och med tydliga ringar och mycket svår att fota. Alltså den måste tas in. Burk i fickan? Nej, det brukar ju vara tomt i fällan. In och hämta burk. Ut igen, fjärilen på väg ut ur fällan, hade jag stängt den, icke! Får tag i den i sista stund, puh. In i kylen för vidare dokumentation.

Senare, dagen efter tar jag fram den och lägger den på skrivbordet, här ska fotas! Sagt och gjort ut med fjärilen ur burken, fram med kameran, fjärilen flyger iväg! Hittas så småningom på golvet under skrivbordet där den dokumenteras på golvet. Hur våra nya elever funderade över vad jag gjorde på golvet under skrivbordet

kan man ju undra över. Tack och lov är de andra eleverna vana att jag har konstiga saker för mig.

Andreas Grabs

